

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

„Tip učitelja partizana“.

(Prosti odlomki po članku tov. Milanovića iz Skoplja v beograjski „Narodni Prosveti“.)

»Bodoča učiteljska skupščina in kongres morajo iti malo stvari do dna in pregledati vse, kar je v nas samih nepravilnega. Ona mora ponovno povdariti interes naše celokupnosti nad interesi, ki jih zasledujejo posamezniki in stranke med nami, da pojde z novo solidarnostjo in novo očiščeno silo v boj proti korporalnim ideologijam in partizanstvu.«

Danilo Milanović, učitelj v Skoplju. „Narodna Prosveta“, št. 37 leta 1926.

Danes smo gotovo na istem mestu, kjer smo se nahajali prošlega leta 26. avgusta. V mnogem pogledu je še slabše.

Učitelstvo nima zaščite niti od politične uprave, niti od nadzornikov, niti od samovolje ministrov. Zakon o narodnih šolah se sistematično izigrava. Učiteljska stalnost postaja z vsakim dnem bolj mrtva beseda. Kjer se ni mogel učitelj preganjati po čl. 35. zakona o narodnih šolah, se ga je premestilo po čl. 71. čin. zak.; kjer se ga ni moglo premestiti po lastni prošnji se ga je premestilo po »službeni potrebi« in po želji drugih. Iskale so se forme, a učitelji so vedno izgubili...

Vse to izpričuje, da naše prosvetne in šolske razmere in zadeve še nima svoje lastne hrbenice, svoje lastne stalne linije in nam istočasno dokazuje, da organizirano učitelstvo še daleka ni faktor, ki bi lahko ustvarjal in tvoril isto.

Značilno je, da hoče učitelstvo zaradi teh razmer na skupščini izpremeniti svoja pravila in izvesti reformo svojega Udruženja, da ga s tem usposobi za uspešnejše delo.

Izvesti pa je treba najprej analizo sedanje učiteljske stanovitve in videti, v koliko se lahko novo delo nasloni na njo. Do danes v učiteljskih vrstah ni bilo vse v redu, to se jasno vidi in čuti. Vprašanje je le, kako najti boljšo pot?

Učitelstvo danes nima dovoljne idejne in moralne kohezije, niti ne more govoriti o tvorjenosti o popolni stanovski solidarnosti. Ono vsebuje danes v svojem stanju nesporno jako energijo ali trenotno zlomljeno, razdrojeno in raztreseno zaradi političnega strankarstva: v učitelstvu leži nesporna velika moralna in intelektualna sila, toda oslabljena je, skaličena in zasenčena z drugimi podtaknjenimi interesi, ki ne konvergirajo niti z njegovimi stanovskimi bistvom niti z duhom in ciljem njegove organizacije; niti, če se še širše vyzame, z njegovo socialno-politično funkcijo v prošlosti in ne v bodočnosti.

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Iz letnega poročila Podmladka društva Rdečega križa v Ljubljani za 1924/25.)

Od pričetka šolskega leta 1924/25. ni profesor Fran Ferjan več opravljal tainištv pri oblastnem odboru Podmladka društva Rdečega križa zaradi preoblihih uradnih poslov pri prosvetnem oddelku. Tainištv je prevzel predsednik inspektor dr. Leopold Poljanec sam. Z dnem 31. decembra 1924 pa je tudi dr. Leopold Poljanec odložil predsedniške in tainiške posle, ker je odšel na svoje novo službeno mesto v Maribor. Začasno sta z dnem 1. januarja 1925 prevzela: predsedništvo oblastnega odbora inspektor srednjih šol Josip Wester in tainištv višji šolski nadzornik v pok. Fran Gabršek, ker bi bilo poslovanje oblastnega odbora drugače prestalo.

Število šol, razredov in članov.

V šolskem letu 1924/25. je bilo pri Podmladku včlanjenih:

Učitelstvo je v celoti, v vseh svojih panogah padlo pod vpliv dnevne strankarske politične borbe in njegova delavnost se je razvijala vedno bolj v smer, ki ni vodila do stanovskega edinstva in solidarnosti in tudi ni izhajala iz temeljev skupnih stanovskih interesov.

Med učitelstvo se hoče vnašati novo prepričanje, da je politična stranka sigurneja od stanovskega stališča in stanovske zaščite in zato se več stavlja na partijsko kocko nego na stanovsko.

Ne more se niti točno ugotoviti, koliko zla je prineslo to naziranje v naše vrste. Pozitivno je samo to, da se je v učiteljskem stanju pojavila nova partizanska mentaliteta učiteljstva, ali če hočete še točneje izraženo: pojavil se je tip učitelja partizana.

In to je oni tip učitelja, ki se zaieda vsenovsod v stanovski organizem, ki za naša porubni strankarski kvas v vsako organizacijo in danega učiteljskega organizacije in ki pod drzno zvonjino narolami stanovske solidarnosti in oblihi interesov skriva in vnaša v poslednji zadevi učiteljskega organizma strankarski duh in z istim razdvajanje stanovskih vrst.

Zato niti jedna učiteljska zahteva in ne jedno učiteljsko pravo ni več sigurno in nima imperativnega značaja niti za učiteljske organe, ki so za to postavljeni, da ščitijo pravico in istino. Vse gre najprej čez partizansko rešeto in ono je prvi in poslednji sodnik.

Najlepši nameni in najočnejše poteze se ubijajo, lomijo in izgubljajo v osebnostih partizanske ideologije. Učitelj član organizacije deluje proti vnašanju partizanstva v strokovna vprašanja, v nadzorništvu itd., iz interesov do stanu in šole: učitelj partizan deluje za nameščanje partizanskih nadzornikov itd. iz interesov do stranke. Učiteljske skupščine izglasujejo resolucije v interesu učiteljstva: učiteljski partizanski klubi ih izpodbijajo v interesu stranke in proti interesu stanu.

Korporalska ideologija izpodreda znaten del učiteljstva in ga v praksi vodi proti idealnim interesom učiteljske celote in stanovskega edinstva, ustvarja strankarske fronte in vzgaja človeka ki se lovi...

Od tod izvira izvabljanje učiteljstva od stanovske skupnosti k partizanskemu separatizmu in mešetarstvu: od tod težnja, da se ga ne pusti ni za prst oddaljiti od te fronte: od tod dvočelnost, da se v teoriji protivi režimskemu nadzorstvu v

šoli, a v praksi se deluje pri nestanovskih silah, da se ga dobi: odtod izvira, da učitelstvo ni do kraja smelo in borbeno ker ni konsekvntno, ker obstoiati v njegov: stanovski pravi dva misli, dve želii od katerih ostaja učiteljska vedno v ozadiju: odtod, ker se največkrat govori o enem splošnem stanovskem prepričanju, ali se ve že v naprej da je do dela in izvedbe istega še daleč, daleč in se bo potratilo še mnogo energije preden se pride do cilja.

Če se na krene na novo pot, se lahko pridruži preokretu še mnogo svežih sil, ki še čuvajo svoje ideale in so še polne idealizma.

Le v tem znamenju bo oživel naše novo, veže stanovsko življenje in se izvrši naše stanovsko preoroenie.

Tudi iz Skoplja se že svita: partizanska stavba gori in iz sveta žari nova

JOSIP LAPAJNE:

K razpisom.

(Neobravnava referat za priliko seje širjega sosveta Pov. UJU — Ljubljana 10. januarja 1926.)

Pravo Danaidno delo se mi zdj razpravljati o temeljnih načelih ki se imajo po njih ravhati člani namestitnih in disciplinskih komisij.

Bilo je ob letu, ko smo si segli iz srca v srce in si usmerili nadaljino pot s papirnimi resolucijami s katerimi smo sledili sebe in svojo okolico v javnosti pa zasejali seme omalovaževanja.

Iz poročila o seji širjega sosveta v prvi številki „Učit. Tov.“ posnemam, da smo se načelno izjavili da organizacija ne imei opravka z nameščanji ker to le razdvaja naše vrste. Organizacija naj le postavlja vrhovna načela in ih brani, da se v tem oziru izvajajo.

Odkočno smo obsodili vmešavanje političnih strank in posamihi lokalnih faktorjev v kompetenčne zadeve, z gnušom pa smo zavreli dosedanje prakso pritiskanja kljuk.

Končno smo se radi abnormalnih razmer zedinili k sklepu, naj se k namestitnim komisijam pritegnejo zaupniki, katerim smo podali nekaj smernic, ki naj bi ih upoštevali pri sestavljanju namestitnih predlogov.

Načelno smo osvojili predlog, naj se upošteva čl. 62. č. z. v naslednji razporedbi:

- a) naivšja službena doba.
- b) ob enakosti službenih let imei prednost oni z boljšo oceno in
- c) oženjeni s šoloobveznimi otroci.

K členu 61. č. z. pa naj se izposluje ob-

zaria pravega stanovskega edinstva, ki je edina zdrava baza resničnemu narodnemu in državnemu edinstvu! Učitelj partizan je poguba za šolo, stan, narod in državo: on je destruktiven element za edinstveno učiteljsko stanovsko življenje, ker goji proti stanovskemu edinstvu strankarsko politično stanovsko razdrojenost in separatizem, ki je huiši od narodnega separatizma, ker razjeda zdrave temelje stanu in s tem šole, ovira združitev vseh stanovskih sil za noglobitev in povzdigo stroke ter s tem izpodieda zdrave temelje za povzdigo naroda, kot temelja države.

Prvi nogoi zdrave učiteljske celokupnosti in bodočnosti ie, da se vpliv učitelja partizana v stanovskih vrstah popolnoma onemogoči.

Učiteljski stan ne bo nikdar svoboden, če se ne otrese vpliva učiteljev partizanov!

ljubljana odredba, da se nčna mesta od-

Da bi ne bilo navala na člane namestitnih komisij, smo se zedinili, naj se prizadeti obračajo do njih le potom predsednikov okrajnih učiteljskih društev, če imajo izredne razmere, ki naj bi se izjemoma upoštevale.

Do sem je vse v redu. Žalibog, pa moram konstatirati, da ie bila praksa povsem drugačna, pljus v obraz organizacijskim organom.

Predvsem moram konstatirati dejstvo, da smo se že dolga leta borili za to da imei učitelstvo v vseh korporacijah zastopnike, ki ih samo voli.

No, ker so bili vpoklicani v sedanje komisije naši člani smo se brez ugovora zadovoljili, čim pa bi sedeli na teh mestih tovariši, ki niso včlanjeni v UJU, bi nastalo krika in vika, da bi nanosled sami verjeli, da se nam godi krivica.

Dražinske doklade sortirajo učitelstvo v veleumestne mestne trške in vaške skupine, tako, da smo kmečki učitelji hočeš, nočeš morali prikrašani na dohodkih, kot podeželska masa pa smo uvrstili v svoj program večje zahteve.

Kdor ie služboval kdai na deželi, ve, da imaš v mestih za vsak denar vsega v izobilju dočim moraš na deželi za drag denar prosičiti po hišah ali na naposled oditi v mesto, da nakupiš od žensk iz tvoigra okolšja česar doma nisi utegnili dobiti. Poleg tega pridejo daljna nota, vožnje, zdravniki, seie skupščine, kar

Učiteljski tečaj za ročna dela

Oblastni odbor ie priredil učiteljski tečaj za ročna dela Podmladka društva Rdečega križa na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Tečaj ie trajal od 6. julia do 8. avgusta 1925.

Delil se ie v tri oddelke: 1. za kartonažo s knjigoveštvom; 2. za mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom; 3. za pletarstvo.

Kakor kaže priloženi seznam, ie bilo vpisanih:

1. v oddelku za kartonažo s knjigoveštvom 15 udeležencev(ic):

2. v oddelku za mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom 11 udeležencev(ic):

3. v oddelku za pletarstvo 13 udeležencev(ic): skupaj 39 udeležencev(ic), od katerih ih ie ostalo koncem tečaja 38.

Tečaj ie otvoril dne 6. julia 1925 ob 8. uri dopoldne oblastni predsednik Josip Wester ob navzočnosti oblastnega tainika Frana Gabrška, profesorjev in udeležencev(ic). Nato so se razdelili udeleženci po oddelkih in so se im odkazali prostori, oziroma delavnice.

Tečaj ie zelo vestno in spretno vodil Alojzij Novak, ravnatelj II. deške meščanske šole v Ljubhani

Poučevali so:

1. modeliranje, kartonažo izrezovanje in lepljenje papirja, strugarstvo in rezbarstvo: Alojzij Novak;

2. knjigoveštvo: Janko Blagajnie, osnovnošolski učitelj v Ljubljani, izdrušan za rokotvorni pouk;

3. mizarstvo: Josip Mercina, strokovni učitelj na tehniški srednji šoli v Ljubljani;

4. pletarstvo: Josip Baran, strokovni učitelj in vodja pletarskega oddelka tehniške srednje šole v Ljubhani

V vseh treh oddelkih se ie poučevalo od 8.—12. in od 14.—18. ure in sicer od 8.—12. in od 14.—16 vsak dan praktični pouk v delavnicah, na to pa od 16. do 18. pouk v modeliranju, izrezovanju in lepljenju papirja izmenično s praktičnimi navodili, kako se slika v les in tkanine ter vžiga v les. Vsak petek od 16. do 18. so imeli mizarji strokovno risanje, drugi pa predavanje o vrboveih.

Del udeležencev, ki so bili pri mizarstvu, ie imel vsak dan od 14.—16. praktični pouk o strugarstvu in mizarstvu udeležence kartonaže pa so se učile vsak dan dve uri od 14.—16. pletar-

znaša ogromne izdatke. In ko dozori še otročad za srednješolsko izobrazbo, tedaj made še pozum volja se razblijati, zahteve pa so glasneje.

Naravno, da podeželsko učiteljstvo stremi izboljšati si položaj vsaj do stopnje mestnega učitelja.

In tu zadeneš zopet na člana namestilne komisije, ki zna prav malo ceniti umravnjene zahteve, podeželskega tovariša ali tovarišice in se večkrat da preslepiti od zunanega bleška raznolikih uniform takozvanih narodno-kulturnih delavcev, dočim mu oči švrknejo mimo pokmetenega tovariša, ki se plazi po kmečkih vrtovih s cepilnim voškom v rokah vsled česar sigurno ne sodi več med olikane ljudi. Ne rečem, da bi večkrat v tem ali onem oziru ne nasedal na načrtnim informacijam, ki nonaivečkrat ne prihajajo s podeželja.

Naša šola je povečini kmečka, zato naj se z neno usodo bavi v večji meri takozvano podeželsko učiteljstvo.

Pripomniti mi je nadalje, da sorazmerje naših zaupnikov ni pravilno. Če meščanske šole zastopa po 1 oseba, koliko naj bi jih prisodili osnovnemu šolstvu?

No in recimo, da imamo te zastopnike v komisijah le kot svoje informatorje, varuhe naših načel, kaj oziroma česa imamo zahtevati od njih?

Službeno uradno molčečnost morda, za katero se lahko skrijejo nepoštena dejanja?

Ne, naši zastopniki so varuhi našega prava, odgovorni za svoja dejanja vsemu stanu in so nam kot naši glasniki dolžni podajati čistega obračuna o vsem poslovanju v zadevnih komisijah. Z ozirom na nedemokratično sestavo komisij, naši zastopniki niso odgovorni za poslovanje ostalih članov, toda njih prokleta dolžnost je: do skrajnosti in neomajno čuvati interese učiteljstva in se ravnati po smernicah, ki jih podajajo naša organizacijska telesa.

Brez krinke javno bodi poslovanje vseh prosvetnih korporacij kajti le tedaj bodo uspehi sigurni, dovoljni, vsestransko zadovoljivi.

Nihče izmed prezrtih kompetenčnih kandidatov ali disciplinsko pregananih ne bode ozlovljeval organizacije, če so se njeni zastopniki ravnali po naših lastnih načelih in ne bode nepovoljnih rezultatov valil na bremena lastne organizacije.

Ker nimamo še enotnega šolskega zakona, ki naj bi uredil tudi vse naše pravne zadeve, se moramo za sedaj zadovoljiti s činovniškim zakonom, ki pa glede posebnosti našega stanu in urada nikakor ni v skladu z zahtevami ostalega uradništva in potrebami drugih uradov. Zato opažamo tjašem izjeme, ki nas izključujejo od zakonitih predpisov.

Mnogo pa je v zakonu gradiva, ki je sicer tuje, neprimerno našemu stanu, pa se vendar da tako lepo izrabljati v vsakovrstne namene, če tudi še daleč ne odgovarjajo interesom šole.

Čl. 15. zadeva pravice prvega nameščanja oziroma sprejemanja osebja v državno službovanje. Ker je praksa pokazala, da je delokrog ministrstva preobširen smo v beografsko resolucijo vstavili željo, naj se pravica nameščanja

časnega učiteljstva prenese na velika županstva da ne bode na šolah toliko vrzeli, kakor smo jih imeli baš tekoče leto.

Pri začasnem nameščanju naj bi naši namestilni zaupniki pazili, da se siromašnih diakov ne zapostavlja za kandidati — zlasti za kandidatinjami iz takozvanih boljših krogov in športnikov ne preceñju — le radi izvenstanovskih potreb ali zmožnosti ki so večkrat na škodo šoli sami.

§ 62. pretresa učitelja skozi mnogobrojna rešeta, prežge z mnogobrojnimi X. žarki, da revež naposled še samega sebe več ne pozna. Vse je, samo to ne, y kar ga usposobila maturitetno spričevalo.

Ker imamo slučajno namestilne komisije, ki naj sestavljajo dvopredloge, je že v 1. instanci zanečateno kdo ima dobiti zaprošeno mesto.

Če bi pripadniki našega stanu nastopali solidarno, bi bilo lahko vsikdar ustreženo pravicam učiteljstva.

Če pa se presoja kompetente po političnem naziranju, tedaj sigurno pripada politiki odločitev, in sicer po momentanih razmerah.

Tu pa je ost mojega referata. Namestilni zaupniki nimajo pravice zagovarjati želje lokalnih faktorjev, ker to ni v skladu s potrebami učiteljstva in ker naivečkrat občuti sunke nepravilnosti kmečkih učitelj.

Če bi prevladovala politika, tedaj bomo imeli v zastopih le politične eksponente, ki bodo ustrezali le političnim potrebam, ali pa bodo iz političnih ozirrov nastajali v posameznih krajih le politične nasprotnike.

Nameščanja niso bila zadnji vzrok našega bojevanja proti farovžem in krajinim šolskim svetom: čemu bi drugim faktorjem dovoljevali, kar smo odrekli onim prvim.

Naravnost neodpušljivo, pa je če prehalajo naši zaupniki preko stanovsko-organizacijskih smernic in če mora učiteljstvo samo poklicane politične faktore opozarjati na sklep organizacije.

Sklepamo s poudarkom da je podeljevanje službenih mest vitalnega pomena, zlasti še za družinske očete in matere, zato skrbi organizacija, da namestilni zaupniki čuvajo in zagovarjajo naše stanovske pravice in varujejo učiteljstvo pred političnimi zlorabami.

Namestilni in disciplinski zaupniki naj se praviloma izbira iz vrst podeželskega učiteljstva ki je lažje po številu in se zaveda večjih potreb.

Člani poverjenstva (funkcionarji) naj ne zavzemaio personalno pravnih zastopstev, da se očuva ugled in nepristranost organizacije.

Vsa zastopstva naj se izvrše potom volitev celokupnega učiteljstva.

Vse poslovanje naših zastopnikov bodi javno, da se zabrani zloraba častnega mandata.

Zastopniki naj se ozirajo na želje predsednikov učiteljskih društev, ki jih je staviti v sklad po obče stanovskih potrebah oziroma zahtevah očitanih po lastnih resolucijah.

Organizacija ostane le na ta način poštena, neomadeževana, glasnik pravice, sodnik sleherne krivice.

stva, udeleženci pa malo mizarsiva in rezbarstva

Predavanja so imeli:

1. dr. Ivo Pirc, šef higijskega zavoda in dr. Franta Miš, asistent higijskega zavoda v Ljubljani: o higijeni, oziroma tuberkulozi;

2. Jovan Jovanović, upravitelj učiteljske šole v Aleksincu o priliki, ko je dne 23. julia 1925 v spremstvu oblastnega tajnika Marcela Kolina iz Zagreba nadzoroval tečaj: o pomenu in bistvu delovne šole;

3. glavni tajnik Božidar Zečević iz Beograda dne 27. julia 1925 o priliki pregleda tečaja: o organizaciji Podmladka Rdečega križa;

4. ravnatelj Alojzij Novak: o rokotvornem pouku;

5. strokovni učitelj Josip Baran: o vrbovanju; razkazal je tudi vrbove nasade tehniške srednje šole.

Tečaj je pogosto obiskoval oblastni tajnik Fran Gabršek. Dalje so ga obiskali: oblastni predsednik, inspektor Josip Wester, šef prosvetnega oddelka dr. Pavel Pestotnik višji šolski nadzornik Engelbert Gangl in ljubljanski mestni gerent Anton Likozar.

Vsi učitelji so vršili svojo nalogo nadvse vestno in z razumevanjem. Takisto so udeleženci(ke) tekmovali med seboj v pridnosti in vztrajnosti pri delu. Zato je tečaj prav dobro uspel.

Pouk je bil skoro izključno samo praktičen

Udeleženci so izgotovili celo množino predmetov, ki so se koncem tečaja dne 8. avgusta 1925 popoldne razstavili. Ta razstava je bila dobro obiskana in je najbolj pokazala uspeh tečaja.

Tu so bili iz kartonaže razstavljeni nairazličnejši izdelki: koledarčki, okvirji, škatle za metulje brošče, za rokavice, robce, manšete, kravate itd., dalje prečizno izdelana geometrijska telesa reliefi iz plastilne itd. Vsi posamezni kosi so bili prevlečeni s papirjem, ki so ga udeleženci sami različno obarvali.

Iz književstva je bil razviden ves postopek od broširanih zvezkov in katalogov do knjig, vezanih v platno in usnje v različnih barvah.

Iz mizarskega, strgarskega in rezbarskega oddelka so bile razstavljene kuhinjske stelaže, valji, tolkači, obešalniki, kasete itd.

Pletari so razstavili košarice za sadje, pecivo, šivanje itd. stolala za cvetice, košare za perilo, koše za papir itd.

Iz bugarskog učiteljskog pokreta.

Bugarski se učitelji spremaio za izbore članova okružnih školskih odbora i disciplinarnih komisija, koje će odlučivati o disciplinarnim pogreškama pojedinih učitelja. Učiteljski savez svrgde će kandidovati svoje ljude. U nekim okružima učiteljske kandidatske liste već su gotove. Za ove izbore vlada veliki interes.

Bugarski Učiteljski Savez koji broji preko dvanaest hiljada članova i članica, obuhvata pored osnovnih učitelja i progimnaziske (učitelje građanskih škola). U poslednje vreme grupa učitelja građanskih škola radi na odvajanju od osnovnih učitelja i obrazovanju vlastite organizacije. U tu svrhu održana je konferencija, ali koja je, po pisanju »Soznanija«, organa Bug. Uč. Saveza, slabo uspeła.

Ova je akcija izazvala veliko nezadovoljstvo među organizovanim u B. U. S. osnovnim i naročito progimnazijskim učiteljima. U nizu oštih članaka, koje je donelo »Soznanie«, postupci inicijatora osuđuju se i kvalifikuju kao vrlo štetan separatizam po učiteljstvo.

Učešće bugarskih učitelja u društvenom životu je mnogo veće nego kod nas. To je pokazao skorašnji građanski rat u

zemlji. Među žrtvama procentualno je najviše bilo učitelja. Zatim Zemloradničku stranku su osnovali učitelji. Za vreme Stambolijskove vlade učitelji su bili zastupljeni i to značajnim brojem i u kabinetu i u skupštini čiji je predsednik takođe bio učitelj.

Kooperativizam u Bugarskoj je naglo napredovao. Postignuti su neverovatni rezultati. Osobito u proizvodnji đuvana. Mnoga privatna preduzeća koja su ranije na bezdušan način eksploatisala proizvođače, bila su prisiljena da likvidiraju. Veliki deo uspeha ovog veličanstvenog pokreta, u kome mnogi s pravom vide spas čovečanstva, vrlo veliki deo jeste plod požrtvovnog rada narodnih učitelja. Posle prevrata 1923. g. otpočeta je sistematska i bezobzirna borba protiv kooperativizma od strane vladaućih građanskih partija. Mnogi su učitelji platili skupo svoju odanost prema narodu i idealističko shvatanje poziva. Otpušteni su iz službe. Bačeni na ulicu. Seoske gazde i zelenaci nalaze da su onasni po državu — to je jedina njihova krivica. Uprkos svih progona sa učiteljske konferencije u selu Sarancima upućen je apel na sve članove B. U. S. da uđu u organizacije za pomaganje ekonomski slabijih i da prionu na posao, da se svom snagom založe u radu na stvaranju kooperativne Bugarske. S.

Naša zborovanja okrajnih društva.

(Referat pri Kranjskem učiteljskem društvu.)

Gospoda, o naših zborovanjih mi je govoriti. Umevno, da Vam ne morem povedati nič novega, naloga moja je le ta, da prilijem tu na tam malo olia v svetilko, da nam da nekaj miglaiev o naši stanovski dolžnosti, zavednosti in ednosti.

Učitelji, učiteljice smo. Vsi vemo, da je v združenju in slogi moč, zato smo strnili naše vrste v stanovski organizaciji, da z združenimi močmi vršimo veliko delo, ki smo ga dolžni narodu in domovini. Naša organizacija pa so učiteljska društva. Oklepajmo se torej te svoje stanovske organizacije, ogrevajmo se pri njenem ognjišču za vse dobro in lepo, dvignimo njen ugled z neumorno delavnostjo in utrijmo nieno moč.

In ona? Tudi ima dolžnosti napram nam, njeni člani smo, ne »orda le za to, da plačujemo članarino, še mani, da kimmamo, kar nam vevla njeno vodstvo, skrbeti mora za vsakega poedinega člana, za njegove socialne težnje. Torej vsak za vse in vsi za enega.

Rekla sem, da se ogrevamo za vse dobro in lepo. Je pa vedno vse dobro in lepo? Ne, to vemo, mnogo je peg, ki jih trpijo po lastni, mnogo po tui krivdi, ki nas ovirajo in nam škoduieio.

Kdo naj te odpravi, če ne mi, njeni člani, to ne le smemo, to moramo na naših zborovanjih. Tu govorimo jasno in odločno, tu bičaimo svoje napake, ne drugih, saj kritika na pravem mestu in o pravem času je zdrava. Ni slabost tovariši, tovarišice, ako odkrito priznamo napake v svojih vrstah. Je izrenko in težko, včasih prav težko in mnogim nemogoče, ali zdravo in potrebno je, dru-

gače tudi nimamo pravice kazati napak svojih nasprotnikov. Zato le pogumno poglejmo v »zrcalo, ugotovimo svoje senčne strani, česa smo krivi sami in v koliko smemo obtožiti druge.

Ne streliaimo iz kotov z neumestnimi opazkami, ne jezimo se in ne zabavliaimo doma, poveimo pri zborovanju kar nas tlači. Vsak ima pravico do proste besede.

In ako je kdo v naših vrstah, ki si uva z odkritim vezirjem na plan za naše pravice, za naš stan, ga podpirajmo, ne podirajmo s poleni, ne iščimo v njegovih stavkih pik in veic poglobimo se raje v jedro.

V skrbno pripravljenem referatu nam razpravlja tovariš, tovarišica razna pedagoška vprašanja, kolike važnosti so za šolo in njez napredek. Drugič zopet z zanimanjem poslušamo razpravo o izobraževalnem in poučnem delu med narodom. Da so na naša stanovska vprašanja velenpomembna, vemo vsi, zato jih nač ni nikdar preveč.

Spoznavaismo se pri naših zborovanjih, ne po znanosti, po srcu in duhu, saj smo raztreseni, da se komaj poznamo po imenu. Med nami naj vlada nekaj lepega — učiteljska kolegialnost, odkritosrčnost — ko učiteljska duša prekipeva življenja, si poišče tovariša in ko ga tareio skrbi, zopet tovariša.

Kdo naj se odteguje zborovanjem? Nihče! Ne oni, ki bi se lahko izgovarjali: »Mi smo že mnogo zborovali, sedaj zboruite mlajši.« Tako ne, saj vendar potrebujemo njih nasvetov in teh imajo toliko po svoji bogati izkušnji. Ne mladi, o katerih je rekel tovariš iz Ljubliane na

37 udeležencem(kam) smo izdali izpričevala z dne 8. avgusta 1925, št. 554, o dovršenem tečaju po priloženem vzorcu.

Obisk je bil pri vseh prav marljiv in uspeh prav dober.

Za tečaj smo preieli od glavnega odbora vsoto 19.000 Din in od lesne izvozne družbe Dolenc-Hudovernik-Javornik v Ljubljani za material denarno podporo 300 Din. Udeleženci sami pa so plačali za nabavo materiala po 100 Din.

Ferijalna kolonija.

Oblastni odbor je priredil ferijalno kolonijo za Podmladkarje Rdečega križa v šolskem poslopiu na Dovjem na Gorenskem.

Ta kolonija se je otvorila dne 7. julia 1925 in je trajala do 6 avgusta 1925.

Kolonija je štela 7 dečkov in 13 deklic, skupaj 20 otrok, vsi iz Ljubliane. In sicer iz osnovnih šol 3 dečki in 6 deklic, iz meščanske šole 7 deklic in iz srednjih šol 4 dečki.

Za pokritje stroškov je plačalo nekaj otrok samih po manjše ali večje vsote; dalje so prispevale nekatere šole z različnimi zneski; mestni magistrat ljubljanski je naklonil 5000 Din za 7 otrok, ki jih je sam določil; glavni odbor v Beo-

gradu je podelil 2000 Din, oblastni odbor Rdečega križa v Ljubljani 2000 Din, inspektor ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani pa 1000 Din. Vrh tega nam je oblastni odbor Rdečega križa posodil mnogo kuhinjske posode in posteljnine, higijski zavod v Ljubljani posteljnake in povelstvo 6. orožniškega polka v Ljubljani slanniače.

Vrhovno vodstvo kolonije je imel dr. Ivo Pirc, šef higijskega zavoda, ki je vodil tudi posebno kolonijo za srednješolske diake ki jo je v istem poslopiu priredil higijski zavod s posebno kuhinjo.

Nadzorstvo dečkov je oskrboval upokojeni učitelj Vendelin Sadar, deklice pa je nadzorovala sestra higijskega zavoda Jožica Vašeli. Za maroderie, ki jih je bilo pa prav malo je poskrbela nadzornikova soproga Lea Sadar. Dobre nasvete za prehrano pa je dajala Marjanica dr. Pirčeva, ki se je tudi prav z veseljem s svojima hčerkami pridruževala izletom.

Kuharica je bila sestra diakovske provincije sv. Križa, Marija Ana Seničar, ki nam io je prepustil mestni magistrat ljubljanski in je podrei oskrbovala v Ljubljani mestne reveže v mestnem zavetišču.

(Dalje prihodnjč.)